

Multimedialna rekonstrukcja i dzieło Matejki na 500-lecie dzwonu Zygmunt

2021-07-14

9 lipca minęło 500 lat od zawieszenia dzwonu Zygmunt na wieży wawelskiej katedry. To ważny punkt jubileuszowych obchodów. W programie otwarcie wyjątkowej wystawy „Matejko. Od wielkiego dzwonu” na Zamku Królewskim na Wawelu ze specjalnym pokazem obrazu Jana Matejki wypożyczonego z warszawskiego muzeum, możliwość bezpłatnego wejścia na wieżę Zygmuntofską, a także multimedialna rekonstrukcja zawieszenia dzwonu.

Dzwon Zygmunt, który towarzyszy miastu i krakowianom już od 500 lat, świętuje w tym roku wyjątkowy jubileusz. Obchody tych szczególnych „urodzin” odbywają się pod hasłem „Sub una campana / Pod jednym dzwonem”. W ramach jubileuszu wyróżniają się dwie daty: 9 lipca, czyli rocznica zawieszenia dzwonu, a także 13 lipca, kiedy mija dokładnie 500 lat od dnia, w którym Zygmunt zabrzmiał po raz pierwszy.

Datowane na 1874 rok dzieło Jana Matejki „Zawieszenie dzwonu Zygmunta na wieży katedry w Krakowie w 1521 roku” na co dzień znajduje się w Muzeum Narodowym w Warszawie. Z okazji jubileuszu obraz został wypożyczony i krakowska publiczność może go podziwiać **od 9 lipca do 31 sierpnia** w Sali Wielkorządcy na parterze **Zamku Królewskiego na Wawelu**. Ekspozycję uzupełnią szkice artysty wypożyczone z Muzeum Narodowego w Krakowie. Bezpłatne wejście na wystawę możliwe od **wtorku do niedzieli, w godz. 9.30-19.00**; 9 lipca wyjątkowo była możliwość zobaczenia obrazu aż do godz. 21.00.

Jak zwraca uwagę Agnieszka Janczyk, kuratorka pokazu, Matejko już w 1861 roku myślał o stworzeniu kompozycji poświęconej sławnemu dzwonowi, ufundowanemu przez Zygmunta I Starego. Około 1862 roku powstały pierwsze rysunki i szkic olejny. Artysta powrócił do tematu w 1874 roku, przedstawił wydarzenie z 9 lipca 1521 r. – wydobywanie z formy i poświęcenie tego arcydzieła sztuki ludwisarskiej.

Kogo widzimy na obrazie?

Król, królowa Bona Sforza, królewicz Zygmunt August i królowna Izabela zostali przedstawieni po lewej, pod baldachimem, w otoczeniu dworu. Pośrodku, nieco w głębi, widoczny jest dokonujący poświęcenia biskup krakowski Jan Chojeński i kanonik gnieźnieński Grzegorz Lubrański. Po prawej artysta umieścił scenę wyciągania dzwonu, którą nadzoruje norymberski ludwisarz Hans Beham, wykonawca królewskiego zamówienia. Wśród obecnych można rozpoznać: po lewej Stanisława Kmitę (stoi przy baldachimie) i rajcę miejskiego Seweryna Bethmana (siedzi), po prawej żupnika krakowskiego Jana Bonera (trzyma drzewce baldachimu), a także Stańczyka, przy którego nogach leży potężne serce dzwonu. Przy rusztowaniu stoją: lutnista Valentin Bakfark (Bekwark) oraz architekt i rzeźbiarz Bart Berrecci z planami w ręce. W tle widoczne są mury miejskie i Wawel. Dzwon, zawieszony na podwyższonej i wzmocnionej wieży katedry, po raz pierwszy zabił kilka dni później.

Malarz uwiecznił w historycznej kompozycji rodzinę i ówczesnych krakowian. Rysy żony,

Teodory Giebułtowskiej, ma Bona Sforza, córki Heleny – królowa Izabela, Beaty – mała dziewczynka, syna Jerzego – Zygmunt August, a Tadeusza – paż z psami. Teściową Paulinę Giebułtowską ukazał jako matronę, a krewnego Teodory – Antoniego Serafińskiego – jako Bakfarka. Romantyczna para – Bonerówna i rycerz – to Zofia Łuszczkiewiczówna i malarz Witold Piwnicki. Powstaniec styczniowy Jan Mierzb Matliński pozował do portretu Hansa Behama.

Dodatkowe informacje o wystawie „Matejko. Od wielkiego dzwonu” można znaleźć na stronie internetowej [Zamku Królewskiego na Wawelu](#).

Wejście na wieżę i multimedialna rekonstrukcja obrazu

Także 9 lipca w ramach jubileuszu można było bezpłatnie wejść na wieżę Zygmuntowską, aby zobaczyć jubilat.

Z kolei wieczorem odbyła się multimedialna rekonstrukcja zawieszenia dzwonu. Artystyczna instalacja audiowizualna, przygotowana przez prof. Marka Chołoniewskiego oraz studentów Wydziału Intermediów krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, opierała się na dźwiękowej rekonstrukcji renesansowego Krakowa z początku XVI wieku.

W rekonstrukcji można było znaleźć szereg odniesień do płótna krakowskiego mistrza oraz akustycznej atmosfery, która towarzyszyła zawieszeniu dzwonu. Gwar rozmów pomiędzy dostojnikami zaproszonymi na uroczystość, komentarze Stańczyka, uwagi nadwornego architekta, okrzyki i komunikaty Behama dowodzącego całą „operacją”, słowa modlitwy biskupa, odgłosy wysiłku pracujących robotników, czy wreszcie wrzawa gapiów kreują niecodzienny dźwiękowy spektakl. Jego publiczność i wykonawcy tworzyli różnorodną strukturę społeczną średniowiecznego Krakowa, mieszaną kultur i języków: włoskiego, niemieckiego, węgierskiego, czeskiego, łaciny. Taka uroczystość z pewnością nie obyła się bez oprawy muzycznej, skoro na obrazie Matejki pojawił się najśłynniejszy ówczesny instrumentalista. Nie można pominąć też dźwięków wydawanych przez maszynię, za pomocą której wciągano na wieżę ważący 12 600 kg dzwon.

Kompozycja zabrzmiała **9 lipca, o godz. 21.00** pod wieżą Zygmuntowską. Towarzyszyła jej projekcja laserowa Artura Lisa, dla której tłem była fasada wieży, wawelskie mury oraz sylwetka katedry i zamku.

Bells of Distance

To niejedyna multimedialna propozycja przygotowana przez Dom Norymberski w Krakowie oraz partnerów instytucji. Instalacje akustyczne, które wykorzystują dźwięk dzwonu jako perkusyjnego instrumentu muzycznego oraz łączą go ze współczesnym krajobrazem dźwiękowym wzgórz wawelskiego, to projekt artystów związanych z Pracownią Działań Akustycznych w Akademii Sztuk Pięknych w Norymberdze.

Rozstawione mikrofony będą zbierać dźwięki, jakie usłyszeć można w tym miejscu:

**Magiczny
Kraków**

wielojęzyczne głosy, rozmowy, bicie dzwonów katedry, przejeżdżające nieopodal samochody i inne ślady wawelskiej codzienności. Uzyskany materiał dźwiękowy będzie miksowany i przekształcany przez artystów, a powstałe w ten sposób utwory zostaną udostępnione publiczności za pomocą strony internetowej 500-Sigismundus.com.

Dom Norymberski w Krakowie zaprasza także na instalację interaktywną Erwina Jeneralczyka „Wokół obrazu Jana Matejki” prezentowaną w Norymberdze (17 lipca). Dodajmy, że do Norymbergi, skąd pochodził ludwisarz Hans Geheym – twórca Zygmunta, zostaną częściowo przeniesione multimedialne wydarzenia, które Dom Norymberski wraz z partnerami zrealizuje wcześniej w Krakowie.

Dodatkowe informacje o jubileuszu zorganizowanym przez Miasto Kraków we współpracy z Zamkiem Królewskim na Wawelu, Katedrą Wawelską, Domem Norymberskim w Krakowie oraz Małopolską Organizacją Turystyczną można znaleźć [tutaj](#). Udział w jubileuszowych wydarzeniach jest bezpłatny.